**פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם כשנשבעים חייבים בְּאָשָׁם** – קרבן 'אשם גזילות', שחייב בו מי שנשבע לשקר ונפטר על ידי שבועתו מחיוב ממון, **פְּעָמִים שֶׁהַשּׁוֹכֵר בְּחַטָּאת וְהַשּׁוֹאֵל בְּאָשָׁם, פְּעָמִים שֶׁהַשּׁוֹכֵר בְּאָשָׁם וְהַשּׁוֹאֵל בְּחַטָּאת. הָא כֵּיצַד, בְּפִירַת מָמוֹן** – שבועת שקר שנפטר על ידה מחיוב ממון, מחייבת קרבן **אָשָׁם**, ואילו שבועת **בִּיטּוּי שְׁפָתַיִם** לחוד שאין בה כפירת ממון, מחייבת קרבן **חַטָּאת**. ועל כן כשנשבעו שניהם לשקר ולא כפרו ממון, חייבים שניהם חטאת, וכשנשבעו לשקר וכפרו ממון, חייבים שניהם אשם. ויש שרק אחד מהם נשבע לשקר וכפר ממון בשבועתו, והשני נשבע בלא שכפר, ואז חייב האחד אשם והשני חטאת.

מפרשת הגמרא: **פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּחַטָּאת** כיצד, **בְּגוֹן שֶׁמָּתָה** הפרה **פְּרָרָהּ**, **וְאָמְרוּ** שניהם **שְׁנֵאֲנָסָה** על ידי ליסטים, ונשבעו שניהם על כך, השוכר בכדי להפטר, והשואל אף שחייב באונסין חייבוהו חכמים שבועה שאין הפקדון ברשותו. לכן, **הַשּׁוֹכֵר, דִּבְרֵי כָּךְ וּבְרֵי כָּךְ מִיפְּטַר פָּטוּר** – בין אם היה מודה על האמת ונשבע שמתה כדרכה ובין בשנשבע לשקר שנאנסה הרי הוא פטור מתשלומין, שהרי אינו חייב בשניהם, ונמצא שאין בשבועתו זאת כפירת ממון ואינה אלא שבועת ביטוי לשקר, מתחייב **בְּחַטָּאת**, **וְהַשּׁוֹאֵל דִּבְרֵי כָּךְ וּבְרֵי כָּךְ חַיּוּבֵי מִיחַיַּיב** בתשלומים, נמצא שאף הוא לא כפר ממון במה שנשבע על שקר, והרי זה כשבועת ביטוי ומחויב גם הוא **בְּחַטָּאת**.

**פְּעָמִים שֶׁשְּׁנֵיהֶם בְּאָשָׁם** כיצד, **בְּגוֹן שֶׁנִּגְנְבָה** הפרה **וְאָמְרוּ** שניהם **מֵתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה**, ונשבעו לשקר, **דִּתְרוֹוְיֵיהוּ קָא כָּפְרֵי מָמוֹנָא דְּהָא מִיחַיַּיבֵי וְקָא פָּטְרֵי נַפְשַׁיְיהוּ** – ששניהם כפרו ממון, שלולי השבועה היו משלמים, ועל ידי השבועה פטרו עצמם, שהרי שניהם חייבים בגניבה ופטורים אם מתה מחמת מלאכה, ועל כן חייבים הם קרבן אשם, כדין הכופר ממון בשבועה.

**שׁוֹכֵר בְּחַטָּאת וְשׁוֹאֵל בְּאָשָׁם** כיצד, **בְּגוֹן שֶׁמָּתָה** הפרה **פְּרָרָהּ**, ואם היו מודים שניהם על האמת, היה השוכר נפטר והשואל היה חייב, **וְאָמְרוּ** שניהם **מֵתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה**, ונשבעו לשקר. **הַשּׁוֹכֵר דִּבְרֵי כָּךְ וּבְרֵי כָּךְ מִיפְּטַר פָּטוּר** מתשלומים, שהרי פטור בין אם מתה כדרכה ובין אם מתה מחמת מלאכה, ונמצא שלא הועילה השבועה לפוטרו מממון והרי זו שבועת ביטוי, **חַיָּיב בְּחַטָּאת**, ואילו **הַשּׁוֹאֵל דִּמְחַיַּיב בְּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ, וְקָא פָּטֵר נַפְשֵׁיהּ** – ופטר עצמו בְּאומרו **שֶׁמֵּתָה מֵחֲמַת מְלָאכָה**, חייב **בְּאָשָׁם**, שהרי כפר ממון בשבועתו.

**שׁוֹכֵר בְּאָשָׁם וְשׁוֹאֵל בְּחַטָּאת** כיצד, **בְּגוֹן שֶׁנִּגְנְבָה** הפרה, **וְאָמְרוּ** שניהם **שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ**, ונשבעו לשקר. **הַשּׁוֹכֵר** שדינו **הוּא דְּמִיחַיַּיב בְּגֵנֵיבָה וַאֲבֵידָה, וְקָא פָּטֵר נַפְשֵׁיהּ** – ופטר עצמו בְּמה שאמר **שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ**, חייב **בְּאָשָׁם**, שהרי כפר ממון בשבועתו, ואילו **הַשּׁוֹאֵל, דִּבְרֵי כָּךְ וּבְרֵי כָּךְ חַיּוּבֵי מִיחַיַּיב**, ואינו נפטר לא במתה כדרכה ולא בנגנבה, **חַיָּיב בְּחַטָּאת**.

שואלת הגמרא: **מַאי קָא מַשְׁמַע לָן** רבי ירמיה בכך, הלא משנה מפורשת היא במסכת שבועות (מט:) שכל המשנה [בשבועה] מחובה לחובה ומפטור לפטור ומפטור לחובה פטור [מאשם], וכל המשנה מחובה לפטור חייב.

מיישבת הגמרא: דברי רבי ירמיה **לְאַפּוּקֵי** – להוציא **מִדְּעָתֵיהּ דְּרַבִּי אָמֵי** באו, **דְּאָמַר** רבי אמי, **כָּל שְׁבוּעָה שֶׁהַדַּיָּנִים מַשְׁבִּיעִים אוֹתָהּ אֵין חַיָּיבִין עָלֶיהָ מִשּׁוּם שְׁבוּעַת בִּיטּוּי, שֶׁנֶּאֱמַר** בפרשת קרבן שבועה (ויקרא ה ד) **'אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשָּׁבַע לְבַטֵּא בִּשְׂפָתָיִם'**, ויש לדרוש **'כִּי תִשָּׁבַע' מֵעֲצָמָהּ**, ולכן מי שחייבוהו בית דין לישבע ונשבע לשקר, אינו חייב חטאת, **וְקָא מַשְׁמַע לָן** רבי ירמיה שאין הדין כך, אלא גם מי שהשביעוהו בית דין חייב חטאת, **וְדִלְמָא כְּרַבִּי אָמֵי**.

הגמרא דנה על מסירת פקדון משומר לשומר, הנזכר במשנה, אם מותר הדבר ומה הם החיובים הבאים מחמת כך: **אִתְּמַר, שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר** את הפקדון **לְשׁוֹמֵר** אחר, ואירע לבהמה נזק, כגון שמתה או נגנבה וכדומה, **רַב אָמַר, פָּטוּר** השומר הראשון מכל מה שהיה נפטר אילו היה הדבר קורה אצלו. **וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, חַיָּיב** השומר הראשון אפילו נאנסה אצל השני.

**אָמַר אַבָּיֵי, לְטַעְמֵיהּ** – לשיטתו **דְּרַב, לֹא מַצְּעָא** – אין צריך לומר **שׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר שָׁכָר** פטור אם נאנסה אצל השני, ואין זו פשיעה שמסרה לאחר, **דְּעָלְווּיֵי עֲלַיְיהּ לְשָׁמְרֵתֵיהּ** – שהלא הוסיף על שמירתו, לפי ששומר חנם אינו מוסר נפשו כל כך לשמירת הפקדון, כיון שאין הוא מתחייב כי אם בפשיעה, ואילו שומר שכר מוסר נפשו יותר על שמירת החפץ כיון שהוא חייב גם בגניבה ואבידה, **אֶלָּא אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם, דְּרִוחֲיֵי נָרְעָה לְשָׁמְרֵתֵיהּ** – שהפחית משמירת החפץ בכך שמסרה לשומר חנם, אף על פי כן **פָּטוּר** השומר הראשון אם נאנסה אצל השני, **מַאי טַעְמָא** – מהו הטעם לכך, **דְּהָא** – שהרי **מְסָרָהּ** השומר **לְבֶן דַּעַת**, ומשום כך אין בכך פשיעה לחייבו גם באונס.

**וּלְטַעְמֵיהּ** – ולשיטתו **דְּרַבִּי יוֹחָנָן, לֹא מִיבַּעְיָא** – אין צריך לומר **בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם** שחייב אם נאנסה אצל השומר השני, **דְּרִוחֲיֵי נָרְעָה לְשָׁמְרֵתֵיהּ, אֶלָּא אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר שָׂכָר, דְּעָלְווּיֵי עֲלַיְיהּ לְשָׁמְרֵתֵיהּ, חַיָּיב** השומר הראשון אם נאנסה אצל השני, **דְּאָמַר** לֵיהּ המפקיד לשומר הראשון, **אֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנִי בְּיַד אַחֵר**, ולא היה לך למוסרו לו, ופשיעה היא.

רב חסדא מברר את המקור לדין הנאמר בשם רב: **אָמַר רַב חִסְדָּא, הָא דְּאמרן** בשם **רַב, לַאו בְּפֵירוּשׁ אִתְּמַר, אֶלָּא מִכְּלָלָא** – למדו כך מתוך דבריו. שהיה מעשה **דְּהַנְהוּ גִּינָּאֵי** – היו גננים, **דְּכָל יוֹמָא חָווּ מְפַקְּדֵי מָרֵייהוּ נַפָּה דְּהַהִיא סַבְתָּא** – שבכל יום היו מפקידים את מעדריהם אצל זקנה אחת. **יוֹמָא חַד אַפְקְדִינְהוּ לְגַבֵּי חַד מִינַּייהוּ** – יום אחד שינו ממנהגם והפקידום אצל אחד מהם. **שָׁמַע קָלָא בֵּי הִילּוּלָא נָפַק אָזַל** – אותו גנן שנתמנה לשומר, שמע קול חתונה, יצא והלך, וכיון שלא רצה להניח המעדרים ללא שמירה, על כן **אַפְקְדִינְהוּ לְגַבָּהּ דְּהַהִיא סַבְתָּא** – הפקיד את המעדרים בידי הזקנה שאצלה היו מניחים אותם תמיד. **אַדְּאָזַל וְאָתָא אַנְגּוּב מָרֵייהוּ** – עד שהלך וחזר לקחתם, נגנבו המעדרים מבית הזקנה. **אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב וּפְטָרֵיהּ** – בא אותו שומר לפני רב לשואלו מה דינו, ופטרו, משום ששומר חינם הוא ופטור על גניבה, ולא חייבו בטענה שפשע במה שמסרם לה. **מַאן דְּחָזֵא** – אחד מן התלמידים שהיה נוכח ושמע מפיו של רב שפטור הגנן, **סָבַר** שטעמו **מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר פָּטוּר, וְלֹא הִיא** – אבל אין זה כך, **שַׁאנִי הָתָם שֶׁיֵּשׁ לִפְטוֹרוֹ, כֵּיוָן דְּכָל יוֹמָא נָמֵי אִינָהוּ נוֹפַיְיהוּ נָפָה דְּהַהִיא סַבְתָּא חֲווּ מְפַקְּדֵי לְהוּ** – שהרי גם בשאר הימים היו הם עצמם מפקידים אצלה את המעדרים, ולכן אין הם יכולים לטעון שלא היה לו להפקיד אצלה.

הגמרא מביאה קושיא שהקשו על דברי רבי יוחנן ממשנתינו: **יָתִיב** – ישב **רַבִּי אַמִּי וְקָאָמַר לָהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא** – ושנה את השמועה שאמר רבי יוחנן רבו בדין שומר שמסר לשומר. **אֵיתִיבֵיהּ** – הקשה **לוֹ רַבִּי אַבָּא בַּר מַמָּל לְרַבִּי אַמִּי** ממשנתינו, **הַשּׁוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵירוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ, יִשָּׁבַע הַשּׁוֹכֵר שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ וְהַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם לַשּׁוֹכֵר. וְאִם אֵירָעָה** – ואם היה הדין כדברי רבי יוחנן ששומר שמסר לשומר חייב באונסין, מדוע נפטר השוכר בשבועתו שמתה באונס, **לֵימָא לֵיהּ** – יאמר לו המשכיר, לא היה לך למוסרה לו, משום **שֵׁאֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנִי בְּיַד אַחֵר.**

**אָמַר** לֵיהּ רבי אמי, **הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּשֶׁנָּתְנוּ לוֹ** (רשות הבעלים) [הַבְּעָלִים רְשׁוּת] **לְהַשְׁאִיל**, ובזה אף רבי יוחנן מודה שאינו חייב באונסין.

שואלת הגמרא: **אִי הָכִי לְבַעֲלִים בָּעֵי לְשַׁלּוּמֵי** – על השואל לשלם לבעלים, שהרי נחשב הדבר כאילו היה השוכר שליח הבעלים להשאיל לו, ואין השואל שומר של השוכר אלא שומר של הבעלים.

מיישבת הגמרא: כאן המדובר **דְּאָמְרוּ לֵיהּ** הבעלים לשוכר, תוכל להשאילם לאחר **לְדַעְתָּךְ** כלומר אם תרצה להשאילה לו אין אנו מקפידים בכך, ולכן נחשב השואל כשומר של השוכר בלבד ולא של הבעלים.

רמי בר חמא מקשה קושיא נוספת על דברי רבי יוחנן מהמשנה להלן (מב.): **פָּתִיחַ רְמִי בַּר חָמָא, הַמַּפְקִיד מָעוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ** והשומר שׁשׁוֹמֵר **חִנָּם שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר שָׂכָר** פטור אם נאנסה אצל השני, ואין זו פשיעה שמסרה לאחר, **דְּעָלְווּיֵי עֲלַיְיהּ לְשָׁמְרֵתֵיהּ** – שהלא הוסיף על שמירתו, לפי ששומר חנם אינו מוסר נפשו כל כך לשמירת הפקדון, כיון שאין הוא מתחייב כי אם בפשיעה, ואילו שומר שכר מוסר נפשו יותר על שמירת החפץ כיון שהוא חייב גם בגניבה ואבידה, **אֶלָּא אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם, דְּרִוחֲיֵי נָרְעָה לְשָׁמְרֵתֵיהּ** – שהפחית משמירת החפץ בכך שמסרה לשומר חנם, אף על פי כן **פָּטוּר** השומר הראשון אם נאנסה אצל השני, **מַאי טַעְמָא** – מהו הטעם לכך, **דְּהָא** – שהרי **מְסָרָהּ** השומר **לְבֶן דַּעַת**, ומשום כך אין בכך פשיעה לחייבו גם באונס.

**וּלְטַעְמֵיהּ** – ולשיטתו **דְּרַבִּי יוֹחָנָן, לֹא מִיבַּעְיָא** – אין צריך לומר **בְּשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם** שחייב אם נאנסה אצל השומר השני, **דְּרִוחֲיֵי נָרְעָה לְשָׁמְרֵתֵיהּ, אֶלָּא אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר שָׂכָר, דְּעָלְווּיֵי עֲלַיְיהּ לְשָׁמְרֵתֵיהּ, חַיָּיב** השומר הראשון אם נאנסה אצל השני, **מַאי טַעְמָא** – מהו הטעם לכך, **דְּהָא** המפקיד לשומר הראשון, **אֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנִי בְּיַד אַחֵר**, ולא היה לך למוסרו לו, ופשיעה היא.

רב חסדא מברר את המקור לדין הנאמר בשם רב: **אָמַר רַב חִסְדָּא, הָא דְּאמרן** בשם **רַב, לַאו בְּפֵירוּשׁ אִתְּמַר, אֶלָּא מִכְּלָלָא** – למדו כך מתוך דבריו. שהיה מעשה **דְּהַנְהוּ גִּינָּאֵי** – היו גננים, **דְּכָל יוֹמָא חָווּ מְפַקְּדֵי מָרֵייהוּ נַפָּה דְּהַהִיא סַבְתָּא** – שבכל יום היו מפקידים את מעדריהם אצל זקנה אחת. **יוֹמָא חַד אַפְקְדִינְהוּ לְגַבֵּי חַד מִינַּייהוּ** – יום אחד שינו ממנהגם והפקידום אצל אחד מהם. **שָׁמַע קָלָא בֵּי הִילּוּלָא נָפַק אָזַל** – אותו גנן שנתמנה לשומר, שמע קול חתונה, יצא והלך, וכיון שלא רצה להניח המעדרים ללא שמירה, על כן **אַפְקְדִינְהוּ לְגַבָּהּ דְּהַהִיא סַבְתָּא** – הפקיד את המעדרים בידי הזקנה שאצלה היו מניחים אותם תמיד. **אַדְּאָזַל וְאָתָא אַנְגּוּב מָרֵייהוּ** – עד שהלך וחזר לקחתם, נגנבו המעדרים מבית הזקנה. **אָתָא לְקַמֵּיהּ דְּרַב וּפְטָרֵיהּ** – בא אותו שומר לפני רב לשואלו מה דינו, ופטרו, משום ששומר חינם הוא ופטור על גניבה, ולא חייבו בטענה שפשע במה שמסרם לה. **מַאן דְּחָזֵא** – אחד מן התלמידים שהיה נוכח ושמע מפיו של רב שפטור הגנן, **סָבַר** שטעמו **מִשּׁוּם שֶׁשּׁוֹמֵר שֶׁמָּסַר לְשׁוֹמֵר פָּטוּר, וְלֹא הִיא** – אבל אין זה כך, **שַׁאנִי הָתָם שֶׁיֵּשׁ לִפְטוֹרוֹ, כֵּיוָן דְּכָל יוֹמָא נָמֵי אִינָהוּ נוֹפַיְיהוּ נָפָה דְּהַהִיא סַבְתָּא חֲווּ מְפַקְּדֵי לְהוּ** – שהרי גם בשאר הימים היו הם עצמם מפקידים אצלה את המעדרים, ולכן אין הם יכולים לטעון שלא היה לו להפקיד אצלה.

הגמרא מביאה קושיא שהקשו על דברי רבי יוחנן ממשנתינו: **יָתִיב** – ישב **רַבִּי אַמִּי וְקָאָמַר לָהּ לְהָא שְׁמַעְתָּא** – ושנה את השמועה שאמר רבי יוחנן רבו בדין שומר שמסר לשומר. **אֵיתִיבֵיהּ** – הקשה **לוֹ רַבִּי אַבָּא בַּר מַמָּל לְרַבִּי אַמִּי** ממשנתינו, **הַשּׁוֹכֵר פָּרָה מֵחֲבֵירוֹ וְהִשְׁאִילָהּ לְאַחֵר וּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ, יִשָּׁבַע הַשּׁוֹכֵר שֶׁמֵּתָה כְּדַרְכָּהּ וְהַשּׁוֹאֵל מְשַׁלֵּם לַשּׁוֹכֵר. וְאִם אֵירָעָה** – ואם היה הדין כדברי רבי יוחנן ששומר שמסר לשומר חייב באונסין, מדוע נפטר השוכר בשבועתו שמתה באונס, **לֵימָא לֵיהּ** – יאמר לו המשכיר, לא היה לך למוסרה לו, משום **שֵׁאֵין רְצוֹנִי שֶׁיִּהְיֶה פִּקָּדוֹנִי בְּיַד אַחֵר.**

**אָמַר** לֵיהּ רבי אמי, **הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן בְּשֶׁנָּתְנוּ לוֹ** (רשות הבעלים) [הַבְּעָלִים רְשׁוּת] **לְהַשְׁאִיל**, ובזה אף רבי יוחנן מודה שאינו חייב באונסין.

שואלת הגמרא: **אִי הָכִי לְבַעֲלִים בָּעֵי לְשַׁלּוּמֵי** – על השואל לשלם לבעלים, שהרי נחשב הדבר כאילו היה השוכר שליח הבעלים להשאיל לו, ואין השואל שומר של השוכר אלא שומר של הבעלים.

מיישבת הגמרא: כאן המדובר **דְּאָמְרוּ לֵיהּ** הבעלים לשוכר, תוכל להשאילם לאחר **לְדַעְתָּךְ** כלומר אם תרצה להשאילה לו אין אנו מקפידים בכך, ולכן נחשב השואל כשומר של השוכר בלבד ולא של הבעלים.

רמי בר חמא מקשה קושיא נוספת על דברי רבי יוחנן מהמשנה להלן (מב.): **פָּתִיחַ רְמִי בַּר חָמָא, הַמַּפְקִיד מָעוֹת אֵצֶל חֲבֵירוֹ** והשומר

המשך בעמוד קצ

צְרָרָן בסודרו וְהִפְשִׁילָן לַאֲחוֹרָיו באופן שניתן לגונבן הימנו, ואכן נגנבו, או שִׁמְּרָן לְבָנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים שישמרום וְנֶעֱלַם בְּפָנֵיהֶם שלא יצאו החוצה ויאבדו המעות אלא שֶׁלֹּא נעל כָּרָאוּי ויכולים ליצאת ולאבדן, ואבדו המעות, חַיָּיב, ואף שהוא שומר חינם ופטור בגניבה ואבידה, מכל מקום כאן חייב כיון שֶׁלֹּא שָׁמַר כִּדְרָכָיו הַשּׁוֹמְרִים ופשיעה היא. ומשמע דְּטַעֲמָא שהוא חייב, משום דִּקְטַנִּים היו אלו שמסר להם, הָא – אבל אם היו גְּדוֹלִים, שהם בני דעת ויודעים לשמור, פָּטוּר, ושקשה, אַמַּאי, נֵימָא לֵיהּ המפקיד אֵין רְצוֹנִי שֶׁיְּהֵא פִּקָּדוֹנִי בְּיַד אַחֵר, וכדברי רבי יוחנן שמטעם זה מתחייב אפילו באונסין.

מתרצת הגמרא: אָמַר רָבָא, כָּל הַמַּפְקִיד פקדון אצל חבירו,

עַל דַּעַת שהנפקד מוסרו גם לאִשְׁתּוֹ וּבָנָיו הגדולים הוּא מַפְקִיד, ואין הוא יכול לומר לו אין רצוני שיהיה פקדוני ביד אחר, ולכן אין הנפקד חייב כאשר מסרם לבניו הגדולים ואבדו המעות.

הגמרא מוכיחה ביאור זה: אָמְרֵי נְהַרְדְּעֵי, דְּיָקָא נַמִּי – יש לדייק כן אף מדברי המשנה, שלגדולים אחרים אסור לו למסור את הפקדון, דְּקָתָנֵי במשנה אוֹ שָׁמְטָרָן לִבְנוֹ וּבִתּוֹ הַקְּטַנִּים חַיָּיב, ויש לדייק, הָא – אבל אם מסרם לִבְנוֹ וּלְבִתּוֹ הַגְּדוֹלִים פָּטוּר, מִכְּלָל – ומוכח מכאן דְּאם מסר לַאֲחֵרִים שאינם בניו, לֹא שָׁנָא גְּדוֹלִים וְלֹא שָׁנָא קְטַנִּים – בין שהם גדולים ובין שהם קטנים חַיָּיב, דְּאִם כֵּן, שהחילוק בין גדולים לקטנים לא נאמר דוקא בבניו, לֵיתְנֵי קְטַנִּים סְתָמָא – היתה המשנה שונה 'קטנים' סתם בלא התוספת 'לבנו ובתו', ואנו נלמד שאם מסר לגדולים פטור, ומתוספת הלשון 'לבנו ובתו' מוכח שרק לבניו הגדולים יכול למסור ולא לאחרים. שְׁמַע מִינָּהּ – אכן מוכח כן.

הגמרא מביאה את דעת רבא במחלוקת זו: אָמַר רָבָא, הִלְכְתָא שׁוֹמֵר שֶׁמְּסַר לְשׁוֹמֵר חַיָּיב אפילו אם נאנס הפקדון אצל השני. לֹא מַצְּעָא – אין צריך לומר בשׁוֹמֵר שָׂכָר שֶׁמְּסַר לְשׁוֹמֵר חִנָּם, שחייב בכך, דְּגָרִיעַ גָּרְעָהּ לִשְׁמִירָתוֹ – שהלא הפחית משמירתו, אֶלָּא אֲפִילּוּ שׁוֹמֵר חִנָּם שֶׁמְּסַר לְשׁוֹמֵר שָׂכָר חַיָּיב אם נאנסה אצל השומר השני, מַאי טַעְמָא, דְּאָמַר לֵיהּ המפקיד לשומר הראשון, אִתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה הַאי לָא מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה – איני מאמין אלא לך, ולא לזה שמסרת לו, ולכן אפילו אם ישבע חושש אני שהוא מילא משקר ועדיין היא אצלו או שאכלה, או פשע בה, וכיון שאינך יודע מה אירע לה, עליך לשלם, כדין שומר שאינו יכול להשבע שחייב.

הגמרא מביאה נידון כשפשע בה מתחילה ולבסוף מתה באונס: אִתְּמַר – נאמרה שמועה בבית המדרש, פָּשַׁע בָּהּ, בבהמה שנמסרה לו לשמור, שלא נעל בפניה כראוי, וְיָצְאַת מביתו לַאֲגַם – מקום מרעה, ואינה שמורה שם מגנבים ומזאבים, וְמֵתָה לבסוף בְּדֶרְכָּהּ.

אַבַּיֵי מְשַׁמֵּיהּ דְּרַבָּה אָמַר, חַיָּיב. רָבָא מְשַׁמֵּיהּ דְּרַבָּה אָמַר, פָּטוּר.

הגמרא מבארת את טעמי המחלוקת: אַבַּיֵי מְשַׁמֵּיהּ דְּרַבָּה אָמַר חַיָּיב, וְכָל דַּיְּינָא דְּלָא דָּאִין כִּי הַאי דַּיְּינָא לַאו דַּיְּינָא הוּא – כל דיין שאינו דן כך אינו ראוי להקרא דיין, לֹא מַצְּעָא – אין צריך לומר שכן הדין דְּאָמַר – לפי מי שסובר להלן (מג.) שתְּחִילָּתוֹ בְּפִשִּׁיעָה וְסוֹפוֹ בְּאוֹנֶס חַיָּיב, דְּחַיָּיב כאן, שהרי פשע בכך שיצאה לאגם שבו יש לחשוש מגנבים וזאבים, אף שלבסוף אירע אונס שמתה כדרכה, אֶלָּא אֲפִילּוּ לְמַאן דְּאָמַר שם שֶׁפָּטוּר, הָכָא – כאן אף הוא מודה שחַיָּיב השומר, מַאי טַעְמָא – מהו הטעם, דְּאָמְרִינַן הַבָּלָא דְּאוֹנְסָא קָטְלָהּ – שאנו אומרים שהבל הגרגה, ויתכן שמה שפשע בה ויצאה לאגם גרם את מיתתה, שכן יש לחשוש שמא מחמת שיצאה למקום שהאויר בו מסוכן לה מתה.

רָבָא מְשַׁמֵּיהּ דְּרַבָּה אָמַר פָּטוּר, וְכָל דַּיְּינָא דְּלָא דָּאִין כִּי הַאי דַּיְּינָא לַאו דַּיְּינָא הוּא – כל דיין שאינו דן כך אינו ראוי להקרא דיין, לֹא מַצְּעָא – אין צריך לומר שכן הדין לְמַאן דְּאָמַר שם חַיָּיב, הָכָא – כאן מודה הוא שפָּטוּר, מַאי טַעְמָא – מהו הטעם לכך, דְּאָמְרִינַן – שאנו אומרים מַלְאָךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם – שלמלאך המוות אין חילוק בין אם הבהמה כאן או שם, אלא הורגה בכל מקום, ואף אם היתה נשארת בבית היתה מתה על ידו.

הגמרא מבארת שיש מקרים בהם לא נחלקו אביי ורבא: וּמוֹדֵי אַבַּיֵי לרבא, דְּאִי הֲדְרָא לְבֵי מָרָהּ – שאם אחר שיצאה לאגם חזרה לבית הבעלים, וּמֵתָה שם, דְּפָטוּר, מַאי טַעְמָא, דְּהָא הֲדְרָא לָהּ וְלֵיכָּא לְמֵימַר הָכָלָא דְּאוֹנְסָא קָטְלָהּ – שכבר חזרה למקומה, ומעתה אין לומר שמתה בהבל האגם.

וּמוֹדֵי רָבָא לאביי שכָּל הֵיכָא דְּאִינְּנְהָא – שכל שגנבה גַּנָּב בַּאֲגַם, וּמֵתָה כְּדַרְכָּהּ בֵּי – בבית הַגַּנָּב, דְּחַיָּיב השומר, שכיון שפשע בה ויצאה לאגם, אף שמתה כדרכה אין אומרים 'מלאך המוות מה לי הכא ומה לי התם', והיתה הבהמה מתה אף בבית השומר, מַאי טַעְמָא – טעם הדבר הוא, שמשעת גניבה היא אבודה מהבעלים, דְּאִי שַׁבְקָהּ מַלְאַךְ הַמָּוֶת בְּבֵיתֵיהּ דְּגַנָּבָא הֲוָה קָיְימָא – שהלא גם אם היה מניח לה מלאך המוות ולא הורגה, היתה נשארת בבית הגנב, וחיוב השומר הוא על שעת הגניבה קודם שמתה.

אביי מקשה לרבא מהאמור לעיל בסוגיית שומר שמסר לשומר: אָמַר לֵיהּ אַבַּיֵי לְרָבָא, לְדִידָךְ – לשיטתך דְּאָמְרַתְּ שפטור השומר כשפשע בהמה ויצאה לאגם ומתה שם כדרכה, משום שאנו אומרים מַלְאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם, אם כן קשה, הַאי דְּאוֹתְבֵיהּ – מה שהקשה רַבִּי אַבָּא בַּר מַמָּל לְרַבִּי אַמִּי ממשנתינו מדוע פטור השומר שמסר לשואל, והרי לרבי יוחנן שומר שמסר לשומר חייב, וְשַׁנֵּי לֵיהּ – ותירץ לו רבי אמי שמדובר במשנה בְּשֶׁנָּתְנוּ לוֹ הַבְּעָלִים רְשׁוּת לְהַשְׁאִיל, וְלֵימָא לֵיהּ – לדברך, היה לרבי אמי להשיב לרבי אבא בר ממל, שכיון שמתה כדרכה אצל השואל, ולא נגנבה או נאנסה באופן שיש לתלות זאת בבית השואל, הלא יכול השומר לטעון מַלְאַךְ הַמָּוֶת מַה לִּי הָכָא וּמַה לִּי הָתָם, ואף אם היתה הבהמה נשארת בביתו היתה הבהמה מתה, ומתשובתו של רבי אמי יש ללמוד שאין לומר כך, אלא בכל אופן שפשע, אף אם לבסוף מתה על ידי מלאך המוות חייב.

אָמַר לֵיהּ רבא לאביי, לְדִידְכוּ דְּמַתְנִיתִּין – לשיטתכם שהטעם לחייב שומר שמסר לשומר הוא משום שטוען המפקיד אֵין רְצוֹנִי שֶׁיְּהֵא פִּקָּדוֹנִי בְּיַד אַחֵר, אבן אֵיכָּא לְאוֹתְבָהּ לְהַהִיא – יש מקום לשאול מהמשנה מדוע פטור השוכר כשמתה ביד השואל, ורבי אמי יישב מה שיישב. אולם לְדִידִי – לשיטתי דְּאָמְרִינָא – שאמרתי שהטעם לחייבו הוא משום שאומר המפקיד לשומר אַנְתְּ מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה וְהַאי לָא מְהֵימְנַתְּ לִי בִּשְׁבוּעָה – אתה נאמן לי בשבועה ואין השומר השני נאמן לי בשבועה, ובאמור לעיל, לֵיכָּא לְאוֹתְבָהּ כְּלָל – אין מקום כלל לקושיא מהמשנה, שהרי השוכר הוא הנשבע לבעלים מה שאירע לבהמה והוא הלא נאמן להם בשבועה, ואין מקום לקושיית רבי אבא בר ממל ואין צורך בתירוצו של רבי אמי.

רמי בר חמא מקשה על שיטת אביי מהמשנה להלן (צג:): מָתִיב רַמִּי בַּר חָמָא, הֶעָלָה את הבהמה שקיבל לשמירה, לָרֹאשֵׁי צוּקִין – הרים חדים ומשופעים, וְנָפְלָה משם, אֵין זֶה אוֹנֶס אלא פשיעה, שדרכה ליפול ממקומות כאלו, וְחַיָּיב. ויש לדייק מכך, שדווקא כאשר נפלה הרי זו פשיעה, הָא – אבל אם מֵתָה שם כְּדַרְכָּהּ, הֲרֵי זֶה אוֹנֶס וּפָטוּר, ואף שתחילתו בפשיעה שלא היה לו להעלותה לשם. ולדברי אביי קשה, וְאַמַּאי – מדוע נפטר, לֵימָא לֵיהּ – יאמר לו המפקיד שמתה משום דַּאֲוִירָא דְּהַר קָטְלָהּ – צינת ההר הרגתה, אִי נַמִּי, אוּבְצָנָא דְּהַר קָטְלָהּ – או עייפות הטירחה בעלייה להר הרגתה. מתרצת הגמרא: הָכָא בְּמַאי עָסְקִינַן – מדובר כאן שֶׁהֶעֱלָהּ אותה לְמַרְעָה שֶׁמֵּן וְטוֹב, שדרך הרועים להעלותה לשם, ואין פשיעה בהעלאה זו.

שואלת הגמרא: אִי הָכִי – אם כך שהדרך להעלותם לשם, מעתה אפילו נָפְלָה נַמִּי – גם אם נפלה יש לפוטרו. מתרצת הגמרא: חיובו הוא על שֶׁהָיָה לוֹ לְתוֹקְפָהּ – להחזיק בה כדרך הרועים, שלא תיפול, וְלֹא תְּקָפָהּ.

שואלת הגמרא: אִי הָכִי – אם כך שבכך שלא החזיקה נחשב כפשיעה, אֵימָא רֵישָׁא – כיצד ניתן לפרש את הדין המבואר ברישא שאם, עָלְתָה מעצמה לָרֹאשֵׁי הַצּוּקִין וְנָפְלָה, הֲרֵי זֶה אוֹנֶס ופטור, שהרי קשה אם העלייה כשלעצמה מותרת, והפשיעה היא מה שהיה לו לתוקפה שם, הלא גם בעלתה מעצמה אֵינָהּ לְמֵיתְקְפָהּ – היה לו לתוקפה. מתרצת הגמרא: לֹא צְרִיכָא – לא באה הרישא לומר אלא באופן שהיתה הבהמה חזקה ממנו, שֶׁתְּקָפָתוּ וְעָלְתָה לראשי הצוקים, וְתָקְפָתוּ וְיָרְדָה ונפלה, ובאופן זה לא היה יכול לעמוד כנגדה, ולכן הוא פטור.

שנינו במשנה: אָמַר רַבִּי יוֹסֵי בֵּיצַד הַלָּה עוֹשֶׂה חָחוֹרָה בְּפַרְתּוֹ כּוֹ' של חבירו, אלא תחזור פרה לבעלים:

הגמרא מביאה את פסק ההלכה במחלוקת זו: אָמַר רַב יְהוּדָה, אָמַר שְׁמוּאֵל, הֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי.

הגמרא דנה לגבי דעתו בדין הקנאת כפל לשומר, ומהי ההלכה שם: אָמַר לֵיהּ רַב שְׁמוּאֵל בַּר יְהוּדָה לְרַב יְהוּדָה, אָמְרַתְּ לָן – אמרת לנו מַשְׁמֵיהּ דִּשְׁמוּאֵל שְׁחָלוּק הָיָה רַבִּי יוֹסֵי